

Leve de thuistaal!

Op de St. Janschool zijn alle talen welkom

Hoe zorg je dat alle kinderen op school snel goed Nederlands leren? Veel scholen dompelen ze onder in een ‘taalbad’. Op die scholen spreekt iedereen alleen Nederlands en ouders worden aangemoedigd thuis ook zo veel mogelijk Nederlands te praten met hun kinderen. Andere scholen hanteren juist een ‘taalvriendelijk’ beleid, waarin alle talen die kinderen en ouders spreken worden verwelkomd en gewaardeerd. De St. Janschool in Amsterdam is zo’n school.

TEKST EN FOTO'S: CARLA DESAIN

MEER TALEN

Meertaligheid zit kinderen niet in de weg bij het leren van Nederlands. Integendeel zelfs. Vanuit de taalwetenschap is bekend dat als je een andere taal goed onder de knie wilt krijgen, het juist helpt om daarbij gebruik te maken van de taal waarin je het best thuis bent. Op de St. Janschool zijn alle talen welkom, de medewerkers waarderen alle talen die kinderen spreken en zien die als rijkdom. In de les klinkt geregeld de vraag: ‘Hoe noemen jullie dat thuis?’ Als twee kinderen met dezelfde taalachtergrond (taalmaatjes) elkaar helpen met rekenen, mogen ze daarbij hun voorkeurstaal gebruiken. De instructie en de nabespreking zijn wél in het Nederlands. ►

Stel dat jij rondloopt op een school (of een camping) in China of Oekraïne. Dan pik je vast al snel een paar woorden op: je kunt bijvoorbeeld een brood kopen, koffie bestellen of dankjewel zeggen. Maar de diepgang van gesprekken blijft beperkt. Zo gaat het ook als je ouders met een andere moedertaal ‘verplicht’ om alleen Nederlands te spreken met hun kinderen. Op de St. Janschool vinden ze de kwaliteit van de taal waarmee kinderen omringd worden enorm belangrijk. Als ouders interessante gesprekken hebben met kinderen, verhalen vertellen, zingen en voorlezen, stimuleren ze het taalgevoel en het taalplezier van kinderen – en dat komt hun Nederlands ten goede.

TRANSLANGUAGING

Op de St. Janschool wordt in de klas voortgebouwd op wat een kind al weet vanuit de thuistaal. Veel concepten bestaan in elke taal: ‘stoel’, ‘weersverwachting’, ‘religie’ ... Als je steeds heen en weer beweegt tussen talen, maak je gebruik van het taalbegrip dat een kind al heeft om Nederlands te leren. Deze aanpak heet translanguaging – waarmee kinderen met Nederlands als thuistaal overigens ook makkelijker andere talen leren.

Translanguaging wordt van groep 1 tot en met 8 dagelijks ingezet. Het stimuleert de taalgevoeligheid van kinderen als ze gewend zijn om te vergelijken, om overeenkomsten en verschillen te zoeken in klank en schrijfwijze, bijvoorbeeld van kat, cat, gato (Spaans) en kedi (Turks).

THUIS

De leerkrachten hebben contact met thuis over het curriculum. De ouders van de kleuters krijgen een e-mail over de themawoorden waar de groep mee bezig is. Als groep 8 bezig is met culturen en religies, krijgen de kinderen woorden uit dat thema mee naar huis. De opdracht is telkens: praat er thuis over in je voorkeurstaal. De kinderen krijgen zo vanuit hun ouders nieuwe input, meer context en een rijkere betekenis mee. Het thuisgesprek koppelen de kinderen in de klas weer terug.

Alle ouders willen hun kind graag helpen. Ouders die het Nederlands minder goed beheersen, voelen zich soms onzeker over hoe ze dat het best kunnen doen. De leerkrachten vragen hun daarom om thuis te praten over wat er in de les behandeld is, in de voorkeurstaal van de ouders. Ook stimuleren ze ouders om verhalen te vertellen of voor te lezen in hun voorkeurstaal. Waardering van alle talen op school werkt namelijk niet alleen goed voor de brede taalontwikkeling en het Nederlands, maar ook voor het zelfvertrouwen en het gevoel van eigenwaarde van kinderen én ouders.

Een moeder vroeg aan de leerkracht of ze haar kind in het Arabisch kon voorlezen. Uiteraard! Een tijd later vertelde deze moeder dat ze zich nu evenveel waard voelde als een ouder die een Europese taal spreekt. Dat kwam wel even binnen bij de leerkracht.

EEN LES MET MEER TALEN

'Hello everybody, we are continuing our lesson about the weather. (De les gaat verder in het Engels, met uitstapjes naar het Nederlands; voor het gemak van de lezer hier in vertaling). Vanmiddag werken jullie in tweetallen aan een eigen weerbericht. Denk aan de les van vorige week over *mild weather and extreme weather* en aan de voorbeelden die we bekeken. Over twee weken presenteren jullie je weerbericht. Vandaag maken jullie het script daarvoor: wat ga je vertellen, in welke volgorde en wie zegt wat? De presentaties doen jullie in het Engels of in je voorkeurstaal – niet in het Nederlands. We maken van elke presentatie een filmpje dat we in het Engels ondertitelen.'

Nog voor de leerkrachten zijn uitgesproken, barst het geroezemoes in de groepen 8 los: 'Jij doet het in het Indonesisch zeker? Mag ik met je meedoen? Ik wil die taal wel leren.' 'Wij zijn Engels, wij doen het samen.' 'Thuis spreek ik Spaans en haar moeder praat Portugees, dat is wel een mooie combi toch?' 'Wij spreken thuis Nederlands, maar mijn halfzus is Fins, dus ik wil deze opdracht in het Fins proberen, doe je mee?' 'Hij spreekt thuis Frans, net als de juf. Ik niet, maar ik wil dat graag leren.' 'Hij spreekt zijn zinnen in het Arabisch, ik de mijne in het Engels.'

De kinderen bedenken hun weerbericht en welke showelementen ze daarbij willen gebruiken: snorren, paraplu's, föhns en gieters ... Ze zoeken woorden op en vergelijken de ene taal met de andere: 'Dat is grappig: foggy en vochtig klinken een beetje hetzelfde, maar de woorden betekenen iets anders; en je schrijft het in het Engels met een f, in het Nederlands met een v.' 'Wat is ook alweer een orkaan in het Somalisch? Dat moeten we straks thuis maar aan mama vragen.'

Alle kinderen zijn gefocust en met veel plezier aan het werk. Als de schoolbel klinkt, kijken verschillende kinderen verstoord op: 'Is de dag nu alweer voorbij?'

Het Jeugdjournaal besteedde kort aandacht aan de taalvriendelijke aanpak op de St. Janschool. Bekijk hier het filmpje.

OMSLAG IN AMSTERDAM
Een meerderheid van de Amsterdamse gemeenteraad stemde eind januari in met het voorstel om Amsterdamse scholen aan te moedigen om meertaligheid te omarmen. De St. Janschool werd daarbij als goed voorbeeld genoemd.

MEER WETEN OVER HET INZETTEN VAN DE THUISTAAL OP SCHOOL?

In de Werkplaats Onderwijsonderzoek Amsterdam ontwikkelden leerkrachten en directies van verschillende basisscholen – in samenwerking met onderzoekers – een meertalige aanpak. De theoretische onderbouwing hiervan en veel praktijkvoorbeelden zijn gebundeld in het boek *Kans in Taal: de KiT. De Nederlandse woordenschat vergroten via de thuistaal*. Dieneke Blikslager is een van de auteurs. Dit boek is gratis te downloaden.

Met dank aan **Onno Visser** en **Dieneke Blikslager**. Onno is leerkracht van groep 8 bij de St. Janschool in Amsterdam. Hij schreef zijn bachelorscriptie voor de universitaire pabo over translanguaging. Dieneke is naast groep-8-leerkracht ook adjunct-directeur van de St. Janschool. **Carla Desain** is zelfstandig onderwijsjournalist.